

โยนเข้ากองไฟ

ความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อการปกป้องผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ (ฉาน)
เมื่อรัฐบาลเผด็จการทหารพม่าสมไฟสงครามในรัฐฉาน

เครือข่ายปฏิบัติการสตรีไทยใหญ่
(The Shan Women's Action Network—SWAN)

กันยายน พ.ศ. 2548

โยนเข้ากองไฟ

ความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อการปกป้องผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ (ฉาน) เมื่อรัฐบาล
เผด็จการทหารพม่าสุมไฟสงครามในรัฐฉาน

โดย เครือข่ายปฏิบัติการสตรีไทยใหญ่ (The Shan Women's Action
Network---SWAN)

ภูมิหลัง

ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2546 เครือข่ายปฏิบัติการสตรีไทยใหญ่ ตีพิมพ์
รายงานที่มีชื่อว่า “ผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่: ความเชื่อผิดๆเกี่ยวกับผู้ลี้ภัย
ชาวไทยใหญ่ (ฉาน)” รายงานฉบับดังกล่าวแสดงให้เห็นมายาคติ ใน
ประเทศไทย และชุมชนระหว่างประเทศ ที่ถ่วงรั้งความพยายาม ที่จะสร้าง
ความตระหนักว่าด้วยเรื่องผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ในประเทศไทย

เป็นที่น่าเศร้าที่สถานการณ์ผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงในทางดี
ขึ้นภายหลังจากตีพิมพ์รายงานฉบับดังกล่าว ผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ ยังคง
หลั่งไหลเข้ามา สู่ประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง โดยส่วนใหญ่จะมาจาก
บริเวณภาคกลาง และภาคใต้ของรัฐฉาน หรือบริเวณที่รัฐบาลเผด็จการ
ทหารพม่าดำเนินโครงการบังคับย้ายถิ่นซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. 2539 เป็น
ต้นมา มีการคาดการณ์ว่าผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่กว่า 200,000 คนหนีเข้ามา
ในประเทศไทยในช่วง 9 ปีที่ผ่านมา

สถานการณ์ของชาวไทยใหญ่ไม่เหมือนกับชาวกะเหรี่ยงหรือคะเรนนี่ตรง
ที่ยังไม่ได้รับการยอมรับสถานะผู้ลี้ภัยในประเทศไทย ชาวไทยใหญ่ จึงไม่

มีสถานที่ลี้ภัยที่ปลอดภัยและไม่ได้รับความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม การไม่สามารถขอสถานะผู้ลี้ภัยยังหมายความว่าความถึงการถูกบังคับให้อยู่อย่างหลบ ๆ ซ่อน ๆ บริเวณชายแดนไทย-พม่า หรือการดิ้นรนหางานทำ เป็นแรงงานอพยพในงานที่ได้รับค่าจ้างต่ำ ไร้ทักษะน้อย เช่น งานก่อสร้าง งานสวน หรืองานบ้าน การไร้ซึ่งที่ลี้ภัยและบริการต่างๆ ส่งผลกระทบต่ออย่างมาก ต่อผู้ขอสถานะผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ที่อยู่ในภาวะเสี่ยง เช่น ผู้หญิงที่กำลังตั้งครรภ์ เด็ก คนแก่ และคนพิการ หรือผู้ที่ไม่สามารถปกป้องตัวเองได้ ในป่าหรือสถานที่ทำงาน ผู้แสวงหาสถานะที่ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ในประเทศไทย จึงอยู่ใน สถานการณ์ที่ไม่มั่นคง เพราะต้องอยู่ในภาวะหวาดกลัวต่อการถูกจับและ ส่งกลับ นอกจากนี้ พวกเขายังเสี่ยงต่อ การต้อง เผชิญกับการคุกคามในรูปแบบต่างๆ เช่น การทรมาน การข่มขืน และการเสียชีวิต อยู่ตลอดเวลา

ในขณะเดียวกัน ความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในรัฐฉานและบริเวณชายแดนไทย-รัฐฉานช่วง พ.ศ. 2548 เป็นสาเหตุของสถานการณ์ ความปลอดภัยในรัฐฉานที่ดูจะเลวร้ายมากยิ่งขึ้นและความปลอดภัยของผู้ลี้ภัยที่อยู่บริเวณชายแดนไทย-รัฐฉาน สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึง ความจำเป็นเร่งด่วนในการทบทวนนโยบายว่าด้วย ผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ในประเทศไทย

การเสื่อมถอยของสถานการณ์ความมั่นคงภายในรัฐฉาน

การจับกุมผู้นำพรรคการเมืองฝ่ายค้านชาวไทยใหญ่ ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 รัฐบาลเผด็จการทหารพม่า ได้จับกุมผู้นำฝ่ายค้าน ชาวไทยใหญ่ จำนวน 30 คนในประเทศพม่า ผู้ซึ่งผลักดัน การปฏิรูปการเมืองอย่างสันติ หนึ่งในผู้ที่ถูกจับกุมในครั้งนั้นคือ ขุนทุนอู ผู้นำของพรรค

สันนิบาตเพื่อประชาธิปไตยชนชาติรัฐฉาน⁴ ซึ่งพรรคการเมืองนี้ ได้ชนะการเลือกตั้งมากที่สุดในรัฐฉานจากการเลือกตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2533 ปัจจุบันเขายังคงถูกจับกุมในทัณฑสถานอินเสง การจับกุมดังกล่าวเป็นสัญญาณที่ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าระบอบการปกครองแบบเผด็จการทหารเช่นนี้ไม่สามารถอดทนต่อความเห็นทางการเมืองที่แตกต่างได้ และยังจำกัดความเป็นไปได้ ในการต่อรองกับตัวแทนทางการเมืองชาวไทยใหญ่อย่างสันติ

แรงกดดันต่อองค์กรหยุดยั้งสร้าง ความขัดแย้งใหม่

กองกำลังต่อต้านรัฐบาลกลุ่มชาติพันธุ์หลักในรัฐฉาน 10 กลุ่มได้ตกลงหยุดยิงกับระบอบปกครองทหารตั้งแต่ พ.ศ. 2532 เป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2548 รัฐบาลเผด็จการทหารยังได้กดดันให้กองทัพปลดปล่อยรัฐปะหล่อง (Palaung State Liberation Army)⁵ และกองกำลังทหารอื่นๆ ของกองทัพแห่งชาติรัฐฉาน (Shan State National Army---SSNA)⁶ ยอมวางอาวุธ ซึ่งองค์กรทั้งสองนี้อยู่ในภาคเหนือของรัฐฉาน อย่างไรก็ตาม กองทัพแห่งชาติรัฐฉาน (SSNA) ส่วนใหญ่ได้ตัดสินใจกลับมาต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธใหม่อีกครั้ง กลุ่มหยุดยั้งอีกหลายกลุ่มก็เผชิญกับแรงกดดันให้ยอมวางอาวุธในลักษณะคล้ายๆ กัน⁷ นี่เป็นหลักฐานที่แสดง ให้เห็นว่ารัฐบาลทหาร ดำเนินการใช้นโยบายทำให้เป็นกลางหรือ ลบล้างกลุ่มหยุดยั้งชาติพันธุ์ในรัฐฉานออกไป โดยผลที่เกิดขึ้นตาม

⁴ United Nations Documents: 2005/...*Situation of human rights in Myanmar*, E/CN.4/2005/L.29 11 April 2005.

⁵ Myanmar Information Committee, Yangon; Information Sheet No. D-3312(I), April 30, 2005

⁶ Myanmar Information Committee, Yangon; Information Sheet No. D-3312(I), May 21, 2005 & No. D-3334(I), May 22, 2005

⁷ Declaration of the Shan State National Army, 0018/2005, May 21, 2005

มาก็คือ หนึ่งในกลุ่มนั้นเลือกกลับไปต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธแทน ด้วยเหตุนี้จึงมีความเป็นไปได้มากขึ้นว่าบริเวณซึ่งเคยประกาศหยุดยิงมาก่อนหน้านี้ทั้งในเขตภาคเหนือและตะวันตกเฉียงใต้ของรัฐบาลจะกลับมาเป็นเขตสงครามอีกครั้ง หากรัฐบาลทหารยังคงใช้กลยุทธ์ “scorched-earth tactics” เหมือนที่ใช้ในรัฐบาลในภาคกลางและภาคใต้

การเพิ่มขึ้นของกลยุทธ์แบ่งแยกและปกครองที่รุนแรง

ระบอบเผด็จการทหารพม่าได้พยายามปลุกปั่นกองทัพชาติพันธุ์ในรัฐบาลให้ต่อสู้กันเองมาช้านาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระบอบเผด็จการดังกล่าว ได้ให้อำนาจ ในการขยายดินแดนของกองทัพสหภาพรัฐวา (United Wa State Army) ในภาคใต้ของรัฐบาล เพื่อกำจัดกองทัพรัฐฉานภาคใต้ (Shan State Army-South) ซึ่งเป็นกลุ่มต่อต้านที่ใหญ่ที่สุด ที่ยังคงมีอิทธิพลอยู่ ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2548 กองทัพสหภาพรัฐวา ได้ขยายกองกำลังทหารจำนวนมากเพื่อต่อสู้กับกองบัญชาการใหญ่ของกองทัพรัฐฉานภาคใต้บริเวณชายแดนไทย-รัฐฉาน ซึ่งเป็นผลของแรงกดดัน จากการปกครองของเผด็จการทหาร หลังจากการต่อสู้นานนับเดือน กองทัพสหภาพรัฐวาไม่สามารถขับไล่กองทัพรัฐฉานภาคใต้ได้สำเร็จ ผลจากการสู้รบครั้งนี้ทำให้ทหารบาดเจ็บและ เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก และลูกกระเบิด จากการสู้รบได้ตกลงสู่บ้านเรือนของผู้พลัดถิ่น ภายในชาวไทยใหญ่ที่อาศัยอยู่รอบ ๆ ดอยไตแลง (Loi Tai Laeng)⁸ ซึ่งเป็นที่ตั้งของกองบัญชาการใหญ่กองทัพรัฐฉานภาคใต้ แม้ว่า หลังจากเดือนเมษายน ที่ผ่านมา ยังไม่มีการสู้รบเกิดขึ้นในบริเวณนี้ แต่มีความเป็นไปได้ว่า การสู้รบอาจเกิดขึ้นอีกครั้งหลังจากหมดฤดูฝนในอีกไม่กี่เดือนข้างหน้า

⁸ <http://hrw.org/english/does/2005/05/27/burma11034.htm>

การกวาดล้างอันสืบเนื่องมาจากการประกาศจัดตั้งรัฐบาลฉานอิสระ

ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2548 ชาวไทยใหญ่นอกประเทศ ได้กลุ่มหนึ่งประกาศ จัดตั้งรัฐบาลฉานอิสระโดยใช้ชื่อว่า “รัฐบาลฉานชั่วคราว” หรือ ISG (Interim Shan Government) การทำเช่นนี้ส่งผลให้รัฐบาลเผด็จการทหารพม่าบังคับให้ผู้คนที่รัฐฉานรณรงค์ต่อต้านกลุ่ม ISG ตลอดจนคุกคามและ จับกุมผู้ต้องสงสัยว่าให้การสนับสนุน ISG⁹ ส่งผลให้ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2548 เพียงเดือนเดียวมีผู้ลี้ภัย หนีออกจากเขตเมืองลายค่า ภาคกลางของรัฐฉานมากกว่า 500 คน

ความกดดันที่เพิ่มขึ้นต่อผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ตามชายแดนไทย-รัฐฉาน

ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2548 กองทัพไทยได้สั่งการให้ส่งกลับผู้พลัดถิ่นชาวไทยใหญ่จำนวนกว่า 400 คน ในจำนวนนี้มีเด็กกำพร้า 208 คนที่อาศัยอยู่ในชายแดนไทยในบริเวณดอยไตแลงทางเหนือของจังหวัดแม่ฮ่องสอนรวมอยู่ด้วย ผู้พลัดถิ่นเหล่านี้ เป็นส่วนหนึ่งของค่ายพักพิงชาวไทยใหญ่ กว่า 1,800 คน ซึ่งอาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าวมาตั้งแต่พ.ศ. 2543 โดยบริเวณที่ถูกบังคับ ให้กลับไปเป็นบริเวณที่เพิ่งได้รับผลกระทบจากการยิงถล่มโดยกองทัพสหภาพรัฐว่าในเดือนเมษายน พ.ศ. 2548 และนั่นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าบริเวณดังกล่าวไม่มีความปลอดภัย แม้ว่าจะมีการร้องขอจากกลุ่มประชาสังคมและชุมชนนานาชาติ แต่ครอบครัวผู้ลี้ภัย จำนวน 68 ครอบครัวก็ ยังถูกบังคับให้ข้ามชายแดนกลับ ในช่วงต้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2548 ด้วยเหตุนี้ ผู้พลัดถิ่นเหล่านี้ จึงยังคงอยู่ในสภาพที่อ่อนแออย่างที่สุด

⁹ Myanmar Information Committee, Yangon, Information Sheet No. D-3328(I) May 16, 2005

ความต้องการเร่งด่วนเพื่อตระหนักถึงผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ในประเทศไทย

การเปลี่ยนแปลงล่าสุดที่เกิดขึ้นทำให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการทบทวนนโยบายว่าด้วยเรื่องผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ในประเทศไทย トラบไตที่สถานการณ์ในรัฐฉานยังคงดำเนินไปในทางที่แย่งลงเช่นนี้ คงต้องมีผู้ลี้ภัยจำนวนที่เพิ่มขึ้น หนีเข้ามาในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม การส่งกลับเมื่อเร็ว ๆ นี้ที่ดอยไตแลง ซึ่งให้เห็นถึงความไม่อดทน ของเจ้าหน้าที่ไทย ต่อผู้พลัดถิ่น ชาวไทยใหญ่ นอกจากนี้ ยังพบว่าการกวาดล้างและ ส่งกลับแรงงาน ที่ไม่มีใบอนุญาตเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. 2548 เช่นกัน ซึ่งเป็นช่วงหลังกำหนดการลงทะเบียน แรงงานอพยพ ในประเทศไทย ดังนั้น เราจึงร้องขอให้มีการทบทวนนโยบายของไทย ต่อผู้ลี้ภัย ชาวไทยใหญ่อย่างเร่งด่วน

ข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลไทย

- ให้การคุ้มครองชาวไทยใหญ่ในบริเวณชายแดนไทย-รัฐฉาน โดยอนุญาตให้พวกเขาข้ามเขตชายแดนมาประเทศไทย จัดหา เอกสารที่เพียงพอสำหรับผู้ขอสถานะผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ และให้เข้าถึงค่ายลี้ภัยและกงสุลใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ
- อนุญาตผู้ขอสถานะผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ ให้เข้าถึงองค์กรให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมที่อยู่ในประเทศไทย
- ไม่ส่งกลับผู้ขอสถานะผู้ลี้ภัยชาวไทยใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้หญิง ให้แก่กองทัพทหารพม่า

SWAN คือ เครือข่ายของกลุ่มผู้หญิงชาวไทยใหญ่ที่
ปฏิบัติงานอยู่ในประเทศไทย และตามแนวชายแดนไทยพม่า
จุดหมายหลักของการทำงาน คือ การสร้างความเท่าเทียม
และความยุติธรรมให้แก่ผู้หญิงชาวไทยใหญ่ โดยไม่มีการ
แบ่งแยก ในการต่อสู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และ
ทางสังคมโดยใช้ฐานของชุมชนต่างๆ รวมไปถึงการทำวิจัย
และการสร้างความเข้าใจให้แก่สังคมภายนอก

• SWAN เป็นหนึ่งในสมาชิก ผู้ร่วมก่อตั้งสันนิบาต
ผู้หญิงแห่งพม่า (Women's League of Burma) ซึ่งเป็น
องค์กรร่วมให้แก่กลุ่มผู้หญิงต่างๆจาก ประเทศพม่าอีก 12 กลุ่ม

ขอขอบคุณ ดร.รมย์เย็น โกไศยกานนท์ จากศูนย์สตรี
ศึกษา ในการช่วยเหลือทางด้านแปลภาษาเอกสารเล่มนี้

โปรดอ่านข้อมูลเพิ่มเติมได้ใน www.shanwomen.org
